

Bygg giftfritt i trädgården

Träskyddsbehandlat virke innehåller ofta giftiga metaller som arsenik, krom och koppar. Välj mindre farliga alternativ i så stor utsträckning som möjligt när du ska bygga nytt i din trädgård så skyddar du både dig själv och miljön.

Obehandlat virke kan räcka

Många gånger går det bra att använda obehandlat virke som sedan målas eller oljas in. Det kan t.ex. vara panel till plank och trädgårdsskjul eller konstruktioner med lägre krav på hållbarhet som t.ex. sandlådan eller den tillfälliga drivbänken.

Välj en konstruktion och ett läge som gör att träet inte blir utsatt för onödig fukt. Tänk på att ha god dränering runt bygget. Skydda ändträet och ta hjälp av andra material där bygget är i kontakt med marken.

Det finns alternativ

Fråga efter alternativ till traditionellt impregnerat virke när du handlar.

Det finns virke som tryckimpregnerats med linolja. Kärnvirke, lärkträ och ek har en naturligt längre hållbarhet än vissa andra träslag. Värmebehandling av trä är en metod som ibland används för att öka hållbarheten.

Använd inte kreosotbehandlat virke

Använd inte gamla kreosotimpregnerade järnvägssyllar och ledningsstolpar. Kreosotbehandlat trä är svart eller brunt och har en stark och karaktäristisk tjärlukt.

Med tiden avtar både färg och lukt. Kreosot kan vara cancerframkallande. Ämnet är också hudirriterande och kan tillsammans med solljus framkalla allergiska hudreaktioner

Trä som behandlats med kreosot får inte användas på lekplatser eller i leksaker och inte heller i

parker, trädgårdar och anläggningar för friluftsliv där det finns risk för att det ofta kommer i kontakt med huden. Det får heller inte användas till behållare för odling.

De här reglerna gäller inte för virke som satts på plats före den 30 juni 2003.

Arsenik endast för yrkesanvändare

Arsenik är cancerframkallande och akut giftigt. Trä som nyligen tryckimpregnerats med arsenik och krom är svagt gulgrönt medan kopparbaserade träskyddsmedel ger träet en tydlig grön färg. Färgen bleknar med tiden.

Arsenikbehandlat trä får endast säljas för viss yrkesmässig och industriell användning.

Arsenikbehandlat trä får bara användas när verkets hållfasthet är nödvändig för människors eller husdjurs säkerhet och det är osannolikt att allmänheten kommer i kontakt med det.

Impregnerat virke är farligt avfall

Virke som är impregnerat med arsenik, krom, koppar eller kreosot är farligt avfall. De giftiga ämnena förstörs inte vid vanlig förbränning utan måste tas om hand i speciella förbränningsanläggningar.

Ibland är det svårt att se skillnad på gammalt impregnerat virke och sådant som är obehandlat. Om du är tveksam – behandla virket som om det vore impregnerat.

Vänd dig till kommunen för att få reda på var du ska lämna det.

Säljarna är skyldiga att informera

Den som säljer träskyddsbehandlat virke är skyldig att lämna skriftlig information om bl.a. följande:

- verk samma beståndsdelar i träskyddsmedlet
- begränsningar i användning
- hur virket lämpligen bearbetas

- hälsorisker och skyddsåtgärder
- hur avfall från virket ska tas omhand.

Särskilda krav på information gäller för arsenikbehandlat virke.

Träskyddsmedel måste vara godkända

Träskyddsmedel innehåller kemiska ämnen som motverkar nedbrytning av träet. De räknas som bekämpningsmedel och måste godkännas av Kemikalieinspektionen innan de får användas.

Det finns flera träskyddsmedel, som är godkända i

klass 3 dvs. de får användas av var och en. De målas på och tränger in i det yttersta lagret av träet.

På Kemi:s webbplats www.kemi.se finns aktuell information om vilka träskyddsmedel som är godkända.

Ämnen som används för att impregnera trä

Flera olika kemiska ämnen används för att impregnera trä. Ämnena används därför att de är giftiga mot skadliga organismer.

Listan över sådana ämnen visar att många av dem kan skada både människors hälsa och miljön.

Arsenik – kan framkalla cancer och är akut giftigt. Det är mycket giftigt för alger.

Borsyra / borax – har i djurförsök visat sig ge skador på testiklarna, nedsatt fertilitet och fosterskador hos flera djurarter.

Diklofluonid – är allergiframkallande och kan troligen bioackumuleras, dvs. ansamlas i organismers vävnad. Det är mycket giftigt för vattenlevande växter och djur.

Jod-propynylbutylkarbamat – är giftigt för vattenlevande växter och djur

Koppar – är mycket giftigt för vattenlevande växter och djur. Kopparföreningar är dessutom bioackumulerande.

Kreosot – kan framkalla cancer. Det irriterar huden och kan ihop med solljus ge besvärliga allergiska hudreaktioner. Det är bioackumulerande och mycket giftigt för vattenlevande växter och djur.

Krom – kan i vissa former framkalla cancer, påverka arvmassan och ge kontaktallergi. Det kan bioackumuleras och är mycket giftigt för växter och djur.

Tebukonazol – är giftigt för vattenlevande växter och djur. Det har gett fosterskador i djurförsök.

Propikonazol – är giftigt för vattenlevande växter och djur.

Mer information

Reglerna om bekämpningsmedel och träskyddsbehandlat virke finns i Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 1998:8) om kemiska produkter och biotekniska organismer, ändringsföreskrifterna 2003:1 och 2003:3. De finns på www.kemi.se

Broschyren *Bygga & måla klokt – Kemikalieråd till den händig* finns i pdf-format på www.kemi.se eller kan beställas gratis från CM-gruppen.

Kontakt på Kemi:

Tel 08-519 41 122, må–tors 9.00–11.00, 13.00–15.00, fre 9.00–11.00, 13.00–14.30
e-post: kemi@kemi.se

Faktabladet, best.nr. 510 779, kan fås från CM-gruppen, tel 08-50 59 33 35,
e-post: kemi@cm.se

Det finns även som pdf på www.kemi.se